

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

НАВЧАЛЬНІ ПРОЄКТНІ МЕТОДИКИ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дем'янчук Анатолій

*доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти
України, Дійсний член Міжнародної педагогічної академії, Дійсний член
Академії педагогічних і соціальних наук, Академік по відділенню проблем
вищої школи Академії наук вищої школи України,
Президент Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

Марчук Оксана

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

Мельничук Лілія

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

Проектні методики в системі сучасних педагогічних технологій вищої школи відіграють важливу роль. Вони дозволяють студентам активно залучатися до процесу навчання, розвиваючи їх критичне мислення, навички розв'язання проблем та вміння працювати в команді. У ході їх використання відбувається інтенсивний розвиток творчого мислення здобувачів вищої освіти. Необхідність використання інноваційних підходів в освітньому процесі ЗВО зазначена у Законі України «Про освіту». В цьому документі написано, що в ході здобуття освіти формуються «знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів» [2].

Теоретичне обґрунтування створення творчого освітнього засобами проєктного навчання представили О. Євдокімова, О. Коберник, В. Лазарев, А. Моїсєєв, М. Поташник, Є. Полат, Г. Селевко, С. Сисоєва та ін. Як пояснила науковець Прашко О. В., «у сучасній суспільній ситуації значно активізується роль педагогічного проєктування, як системної інновації, сутність якої полягає у самостійній побудові школою ідеології й практики виховання, розробці нової освітньої концепції, спрямованої на проєктування виховних систем, адекватних сучасним вимогам та яка сприяє активізації розвитку соціокультурних цінностей» [6, с. 4].

Під час використання аналізованої методики навчання здобувачі вищої освіти обирають теми із певних навчальних дисциплін, роблять власні проєкти, виконують завдання викладача, іноді закріплюють знання за допомогою тестів. У ході проєктного вивчення студенти самостійно збирають необхідну для проєкту інформацію, тому цей підхід також тренує навички самоосвіти. Робота над проєктом передбачає детальне вивчення певної наукової проблеми. Сучасні науковці зазначили, що «метод проєктів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей» [3].

Є різні гіпотези про виникнення методу проєктів. Багато дослідників вважають, що його засновником був американський філософ, педагог і психолог, один із провідних представників прагматизму Дж. Дьюї. Німецький вчений-історик М. Нолль висунув теорію про виникнення подібного методу ще в XVII столітті, коли архітектори та інженери Італії змушували своїх учнів створити власний проєкт.

У XIX столітті проєктна методика активно запроваджувалася у школах Західної Європи, щоб подолати розрив між теорією навчання, практикою та виробництвом. В педагогічній науці поширеною є думка про виникнення методу проєктів наприкінці XIX - початку XX століття. У сучасній педагогічній літературі також представлена інша періодизація становлення методу проєктів, яка передбачає шість етапів. Перший етап сягає кінця XIX століття, коли почали впроваджувати масову обов'язкову освіту. Відповідно до згаданої періодизації сьогодення освіта перебуває на шостому етапі, який розпочався на межі XX і XXI століть.

Сьогодні в освіті характерне поєднання методу проєктів з класно-урочною системою під час очного навчання та дистанційної освіти. Метод застосовується з метою досягнення необхідних освітніх результатів, кінцевим підсумком яких є виховання конкурентоспроможного громадянина, підготовленого до подальшого навчання, життя та праці суспільстві. Навчальні проєкти допомагають досягти результативності завдяки своїй неформальності, відкритості, можливості брати участь командами та індивідуально, єдності спільної мети, яка згуртовує учасників проєкту, дозволяє їм змінюватися в процесі роботи.

Роботу над виконанням проєкту слід розпочати з розробки приблизної тематики проєктних завдань. Вона повинна бути досить широкою, постійно збагачуватися з урахуванням інтересів та можливостей як здобувачів освіти, так і викладача. Якщо розробка проєкту передбачає участь кількох груп здобувачів освіти, необхідно чітко визначити їх обов'язки.

Нами виокремлено основні етапи роботи здобувачів вищої освіти над навчальним проєктом (Табл. 1).

Таблиця 1

Етапи розробки навчального проєкту

№	Етап	Характеристика діяльності здобувача вищої освіти
1	Первинне усвідомлення теми.	Здобувач працює над актуальністю теми обраного навчального проєкту.
2	Аналіз майбутньої діяльності.	Здобувач освіти планує роботу (індивідуальну чи групову).
3	Пошук літератури та підбір матеріалів.	Здобувач освіти опрацьовує літературу, фото та відео матеріали.
4	Написання проєкту, захист проєкту.	Здобувач освіти (група) розробляє проєкт (написання тексту, підбір ілюстрацій, розробка презентації).
5	Оцінювання роботи здобувача над навчальним проєктом.	Здобувач освіти отримує відгук про виконану роботу.

Проаналізуємо проєктні навчальні технології, які були використані в освітньому процесі впродовж 2022-2023 н.р. та 2023-2024 н.р. при реалізації освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» (рівень вищої освіти бакалавр) у Приватному вищому навчальному закладі «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука» [5].

Проєктні роботи були підготовлені під час таких навчальних курсів: «Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя ЗДО», «Методика національно-патріотичного виховання дітей раннього та

дошкільного віку», «Теорія і методика морального виховання дітей дошкільного віку та виховання на ідеях миру», «Теорія і методика організації ігрової діяльності» та ін.

Для прикладу детально охарактеризуємо методику проекної роботи під час вивчення курсу «Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя ЗДО». На першому занятті із курсу викладач ознайомила здобувачів вищої освіти із темами навчальних проєктів. Зокрема, здобувачам вищої освіти було запропоновано такі теми: «Шляхи підвищення інформаційної культури педагога», «Як подолати інформаційну неграмотність?», «Здоровий спосіб життя та комп'ютерна залежність», «Безпека в Інтернеті», «Фейкова інформація» «Пропагування моральних чеснот та патріотичних почуттів викладачами», «Участь вихователів та вихованців ЗДО в благодійній діяльності» тощо. Впродовж навчального семестру студенти збирали та опрацьовували інформацію відповідно до теми їх проєктних досліджень. Обов'язковою умовою було використання матеріалів із регіональної преси. Тому здобувачі вищої освіти використали повідомлення із газет «Вільне слово», «Вісті Рівненщини», «Сім днів», «Рівне вечірне», «Вісник Демидівщини» та ін. На останніх двох практичних заняттях майбутні вихователі продемонстрували свої проєкти. Вони представили свої проєкти у вигляді постерів, презентацій та плакатів. Здобувачі освіти детально обговорили кожен груповий проєкт та зазначили переваги та недоліки кожного. Зверталася увага на технічне та художнє оформлення проєкту, грамотність подачі матеріалів та правдивості представленої інформації. На завершальному етапі було здійснено оцінювання роботи здобувачів вищої освіти над проєктом.

Отже, проєктні навчальні технології сприяють розвитку самостійних наукових пошуків здобувачів вищої освіти, розвитку їх креативності, навиків моделювання. Із стрімким розвитком комп'ютерних можливостей, широким доступом до ресурсів інтернету та запровадженням дистанційної та змішаної форм навчання та у здобувачів з'явилися нові можливості роботи над навчальними проєктами, відтак цю технологію слід активно впроваджувати в освітньому процесі закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодько Л. Метод проєктів як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання. *Початкова школа*. 2015. № 10. С. 1–4.
2. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 02.09.2024)
3. Метод проєктів - ефективна технологія навчання URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/1415/> (дата звернення: 03.09.2024)
4. Освітні технології : навчально методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. К. : А.С.К., 2014. 256 с.
5. Освітня програма, спеціальність 012 «Дошкільна освіта» <https://www.megu.edu.ua/sites/default/files/B0.pdf> (дата звернення: 03.09.2024)
6. Прашко О. В. Розвиток соціальної компетентності підлітків засобами проєктування навчально-виховного процесу. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 – теорія і методика виховання. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2016. 20 с.